

**Арча район Советы
КАРАРЫ**

« 28 » апрель 2026 ел

№ 52

**Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы территориясендә
муниципаль урман контроле турында Нигезләмәне раслау хакында**

Россия Федерациясе Урман кодексы, “Ачык хакимиятнең бердәм системасында жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында” 2025 елның 20 мартындагы 33-ФЗ номерлы Федераль закон, “Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында” 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, Татарстан Республикасының Арча муниципаль районы Уставы нигезендә Арча район Советы карар кабул итте:

1. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы территориясендә муниципаль урман контроле турында нигезләмәне расларга.

2. Арча район Советының түбәндәге карарларын үз көчен югалткан дип танырга:
- “Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы территориясендә муниципаль урман контроле турында Нигезләмәне раслау хакында” 2021 елның 12 ноябрәндәге 99 номерлы;

- “Арча район Советының “Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы территориясендә муниципаль урман контроле турында Нигезләмәне раслау хакында” 2021 елның 12 ноябрәндәге 99 номерлы карарына үзгәрешләр кертү турында” 2022 елның 28 февралендәге 126 номерлы;

- “Арча район Советының “Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы территориясендә муниципаль урман контроле турында Нигезләмәне раслау хакында” 2021 елның 12 ноябрәндәге 99 номерлы карарына үзгәрешләр кертү турында” 2023 елның 25 апрелендәге 215 номерлы;

- “Арча район Советының “Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы территориясендә муниципаль урман контроле турында Нигезләмәне раслау хакында” 2021 елның 12 ноябрәндәге 99 номерлы карарына үзгәрешләр кертү турында” (2023 елның 25 апрелендәге 215 номерлы үзгәрешләр белән) 2023 елның 14 ноябрәндәге 238 номерлы”;

- “Арча район Советының “Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы

территориясендә муниципаль урман контроле турында Нигезләмәне раслау хакында” 2021 елның 12 ноябрендәге 99 номерлы карарына үзгәрешләр кертү турында” (2022 елның 28 февралендәге 126 номерлы, 2023 елның 25 апрелендәге 215 номерлы, 2023 елның 14 ноябрендәге 238 номерлы үзгәрешләр белән) 2024 елның 16 апрелендәге 277 номерлы”;

- “Арча район Советының “Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы территориясендә муниципаль урман контроле турында Нигезләмәне раслау хакында” 2021 елның 12 ноябрендәге 99 номерлы карарына үзгәрешләр кертү турында” (2022 елның 28 февралендәге 126 номерлы, 2023 елның 25 апрелендәге 215 номерлы, 2023 елның 14 ноябрендәге 238 номерлы, 2024 елның 16 апрелендәге 277 номерлы үзгәрешләр белән) 2025 елның 29 маендагы 345 номерлы.

3. Әлеге карар рәсми басылып чыккан вакытыннан үз көченә керә.

4. Әлеге карарны Татарстан Республикасының рәсми хокукый мәгълүмат порталында (pravo.tatarstan.ru) урнаштырып бастырып чыгарырга һәм Арча муниципаль районының рәсми сайтында (<http://arsk.tatarstan.ru>) халыкка житкерергә.

5. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуны Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы башкарма комитеты житәкчесенә йөкләргә.

Арча муниципаль районы башлыгы,
Арча район Советы рәисе

А.Г.Хисаметдинов

Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы территориясендә муниципаль урман контроле турында нигезләмә

1. Гомуми нигезләмэләр

1.1. Әлеге нигезләмә Татарстан Республикасының Арча муниципаль районы территориясендә муниципаль урман контролен оештыру һәм гамәлгә ашыру тәртибен билгели.

1.2. Юридик затларның, шәхси эшмәкәрләрнең һәм гражданның Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы муниципаль милкендәге урман кишәрлекләренә карата Россия Федерациясе Урман кодексы, башка федераль законнар һәм Россия Федерациясенең алар нигезендә кабул ителә торган башка норматив хокукый актлары, урманнардан файдалану, саклау, яңадан торгызу һәм урман үрчетү өлкәсендә, шул исәптән орлыкчылык өлкәсендә, шул исәптән урман үсемлекләре орлыкларына карата Татарстан Республикасы законнары һәм башка норматив хокукый актлары нигезендә билгеләнгән таләпләрне үтәве муниципаль Урман контроле предметы булып тора (алга таба - мәжбүри таләпләр).

1.3. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы чикләрендә муниципаль урман контролен гамәлгә ашыруга вәкаләтле контроль орган булып Арча муниципаль районының Мөлкәт һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы (алга таба - вәкаләтле орган) тора.

1.4. Вәкаләтле органның вазыйфаи затлары муниципаль урман контролен үз компетенцияләре нигезендә гамәлгә ашыруга вәкаләтле вазыйфаи затлар була.

1.5. Контроль чаралар үткөрү турында карар вәкаләтле орган житәкчесе тарафыннан кабул ителә.

1.6. Муниципаль урман контролен оештыру һәм гамәлгә ашыру “Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында” 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль закон (алга таба - 248-ФЗ номерлы Закон) белән жайга салына.

1.7. Муниципаль урман контролен гамәлгә ашыру Татарстан Республикасының Арча муниципаль районы бюджеты хисабына финанслана.

1.8. Муниципаль урман контроле объектлары булып (алга таба шулай ук - контроль объектлары) торалар:

- 1) урман хужалыгы өлкәсендә контрольдә тотылучы затларның эшчәнлеге;
- 2) муниципаль милектәге урман кишәрлекләрендә урнашкан, гражданның һәм оешмалар ия булган һәм (яисә) файдалана торган һәм мәжбүри таләпләр куела торган биналар, корымалар, линия объектлары, жир һәм урман кишәрлекләре, жиһазлар, жайланмалар, предметлар, материаллар, транспорт чаралары һәм башка объектлар (алга таба - житештерү объектлары).

1.9. Контроль объектларын исәпкә алу вәкаләтле органнарның 248-ФЗ номерлы

Законның 17 статьясы таләпләре нигезендә төзелә торган мәгълүмат системаларына контроль объектлары турында белешмәләр кертү юлы белән мондый белешмәләр кәргән көннән ике көннән дә соңга калмыйча гамәлгә ашырыла.

Контроль объектлары турында белешмәләрне жыеп, эшкәрткәндә, анализлаганда һәм исәпкә алганда, күзәтчелек органнары норматив хокукый актлар нигезендә бирелә торган мәгълүматтан, ведомствоара хезмәттәшлек кысаларында алына торган мәгълүматтан, шулай ук һәркемгә ачык мәгълүматтан, шул исәптән дәүләт урман реестрындагы белешмәләрдән файдалана.

2. Муниципаль урман контролен гамәлгә ашырганда закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (югалту) китерү куркынычлары белән идарә итү

2.1. Муниципаль урман контролен гамәлгә ашырганда куркынычларны бәяләү һәм идарә итү системасы кулланыла.

2.2. Вәкаләтле органнар муниципаль урман контролен гамәлгә ашырганда күзәтчелек астындагы объектларны түбәндәге категорияләргә кертәләр: зыян (югалту) китерү куркынычы (алга таба - куркыныч категориясе):

- 1) зур куркыныч;
- 2) уртача куркыныч;
- 3) түбән куркыныч.

2.3. Контроль объектын куркыныч категориясенә кертү критерийлары булып торалар:

1) зур куркыныч өчен - вәкаләтле орган күзәтчелек астындагы объектны куркыныч категорияләренә берсенә керткән вакыттан алдагы 2 ел эчендә контрольдә тотылучы затның, шул исәптән контрольдә тотылучы зат мәнфәгатьләрендә эш итүче контрольдә тотылучы башка затларның гамәлләре (гамәл кылмавы) нәтижәсендә урманнарга һәм алардагы табигать объектларына зыян китерү фактын билгеләү урман законнары, шул исәптән агачларны законсыз кисү, урманнарны агынты сулар, химик, радиоактив һәм башка зарарлы матдәләр белән пычрату, житештерү һәм куллану калдыклары һәм (яисә) урманнарга башка төрле тискәре йогынты ясау һәм (яисә) урманнарда урман янгыны чыгуга китергән янғын куркынычсызлыгы кагыйдәләрен бозу;

2) уртача куркыныч өчен - вәкаләтле орган күзәтчелек астындагы объектны куркыныч категорияләренә берсенә керткән вакыттан алдагы 2 ел эчендә, шул исәптән контрольдә тотыла торган затның вазыйфаи затларының, контрольдә тотыла торган зат мәнфәгатьләрендә эш итүче башка контрольдә тотыла торган затларның гамәлләре (гамәл кылмавы) нәтижәсендә, урман законнарын бозу фактлары буенча административ җаваплылыкка урманнарга һәм андагы табигать объектларына зыян китерү;

3) түбән куркыныч өчен - зур һәм уртача куркыныч өчен каралган шартларның булмавы.

Урман законнарын бозу аркасында контрольдә тотылучы затның урманнарга һәм алардагы табигать объектларына зыян салу фактын әлеге пунктның 1 пунктчасы нигезендә билгеләү административ җәза билгеләү турында законлы көченә кәргән карар, суд хөкеме һәм (яисә) башка суд карары нигезендә гамәлгә ашырыла.

2.4. Контроль объектын куркыныч категориясенә кертү һәм бирелгән куркыныч

категориясен үзгәртү контроль объекты урнашкан урын буенча вәкаләтле орган житәкчесе (муниципаль урман контроле мәсьәләләрен алып баручы житәкче урынбасары) карары белән гамәлгә ашырыла.

2.5. Контроль объекттын төрле хәвеф-хәтәр категорияләренә кертергә мөмкинлек бирә торган куркыныч критерийлары булганда, контроль объекттын югарырак куркыныч категориясенә кертүче куркыныч критерийлары кулланылырга тиеш.

2.6. Контроль объекттын куркыныч категориясенә кертү турында карар булмаганда, мондый контроль объектлары түбән куркыныч категориясенә кертелгән дип санала.

2.7. Контрольдә тотылучы зат вәкаләтле органга тапшырырга хокуклы:

- 1) аңа куркыныч категориясе бирү турында гарызнамә;
- 2) аңа элек бирелгән куркыныч категориясен үзгәртү турында гариза, позициясен нигезләп, кирәк булганда документларны йә аларның таныкланган күчermәләрен кушып.

2.8. Контрольдә тотылучы зат гарызнамәсе буенча вәкаләтле орган гарызнамәне алган вакыттан алып 15 календарь көн эчендә контрольдә тотылучы затка аңа куркыныч категориясе бирелү турында мәгълүматны, шулай ук билгеле бер куркыныч категориясен биргәндә файдаланыла торган белешмәләрен тапшыра.

2.9. Контроль объектларына карата бирелгән куркыныч категориясенә бәйле рәвештә планлы контроль чаралары түбәндәге ешлык белән уздырыла:

зур куркыныч контроле объектларына карата - ике елга бер тапкыр 4.2 пункттында күрсәтелгән чараларның бер төре;

уртача куркыныч контроль объектларына карата - 4.2 пункттында күрсәтелгән чараларның өч елга бер төре;

түбән куркыныч контроль объектларына карата планлы контроль чаралары үткәрелми.

Контроль объектына карата элек планлы контроль чаралары үткәрелмәгән очракта, мондый контроль объекты урманнардан һәм (яисә) урман кишәрлегеннән, урман кишәрлегенен өлешеннән файдалану хокукы барлыкка килгән көннән бер ел узгач еллык планга кертелергә тиеш.

3. Закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян китерү куркынычларын профилактикалау

3.1. Муниципаль урман контролен гамәлгә ашырганда профилактик чараларның түбәндәге төрләре үткәрелергә мөмкин:

- 1) мәгълүмат бирү;
- 2) хокук куллану практикасын гомумиләштерү;
- 3) кисәтү игълан итү;
- 4) консультация бирү;
- 5) профилактик визит.

3.2. Мәгълүмат бирү тиешле белешмәләренә Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының рәсми сайтына урнаштыру юлы белән гамәлгә ашырыла.

3.3. Хокук куллану практикасын гомумиләштерү вәкаләтле органнар тарафыннан еллык докладны (алга таба - хокук куллану практикасы турында доклад) әзерләү юлы белән гамәлгә ашырыла, ул вәкаләтле органнар житәкчеләренен

боерыклары (күрсәтмәләре) белән раслана һәм ел саен хисап елыннан соң килә торган елның 1 апреленә кадәр Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының рәсми сайтында урнаштырыла.

3.4. Мәжбүри таләпләрне бозуның рөхсәт ителмәве турында кисәтү (алга таба - кисәтү) муниципаль урман контролен гамәлгә ашыручы вазыйфаи затның мәжбүри таләпләрне бозу турында, шулай ук мәжбүри таләпләрне турыдан-туры бозулар турында белешмәләре булганда контрольдә тотылучы затка игълан ителә, әгәр күрсәтелгән белешмәләр мәжбүри таләпләрне бозу куркынычының расланган индикаторларына туры килмәсә.

Кисәтү игълан итү контрольдә тотылучы затка кисәтүне кәгазьдә жибәрү юлы белән яисә квалификацияле электрон имза белән имзаланган электрон документ рәвешендә контрольдә тотылучы затның кисәтү алуын күзәтергә мөмкинлек бирә торган теләсә нинди ысул белән гамәлгә ашырыла.

Кисәтүләрне исәпкә алу вәкаләтле орган тарафыннан мәжбүри таләпләрне бозуның ярамавы турындагы кисәтүләрне исәпкә алу журналын алып бару юлы белән (кәгазьдә яисә электрон рәвештә) югарыда күрсәтелгән мәгълүматны исәпкә алуны тәмин итә торган рәвештә гамәлгә ашырыла.

3.5. Контрольдә тотылучы зат кисәтү алган вакыттан алып 15 календарь көн эчендә кисәтү игълан иткән вәкаләтле органга түбәндәге белешмәләрне үз эченә алган каршылык белдерергә хокуклы:

каршы килү жибәрелә торган вәкаләтле орган исеме;

шәхси эшмәкәрнең яисә гражданның исеме, фамилиясе, исеме һәм атасының исеме (соңгысы - булган очракта), шулай ук контакт телефонының номеры (номерлары), электрон почта адресы (адреслары) (булган очракта) һәм контрольдә тотылучы затка җавап жибәрелергә тиешле почта адресы;

салым түләүченең - юридик затның, индивидуаль эшкуарның, гражданның идентификация номеры;

кисәтү датасы һәм номеры;

контрольдә тотылучы затның игълан ителгән кисәтү белән килешмәве дәлилләре;

контрольдә тотылучы зат тарафыннан кисәтү алу датасы;

кисәтеп күрсәтелгән, мәжбүри таләпләрне бозуга китерә торган яисә китерергә мөмкин булган эзерләнә торган яисә мөмкин булган гамәлләргә (гамәл кылмаска) карата документлар йә аларның таныкланган күчermәләре белән бергә кирәк булганда позицияне нигезләү;

шәхси имза һәм дата.

Каршылык контрольдә тотылучы зат тарафыннан кәгазьдә почта аша йә электрон имза белән имзаланган электрон документ рәвешендә кисәтүдә күрсәтелгән электрон почта адресына Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә жибәрелә.

3.6. Вәкаләтле орган ризасызлык белдерүне теркәгән көннән алып 30 календарь көн эчендә:

1) каршылыкны объектив, һәрьяклап һәм вакытында карауны тәмин итә, кирәк булган очракта - каршылык жибәргән тикшереп торылучы зат яисә аның вәкаләтле вәкиле катнашында;

2) кирәк булганда документларны һәм материалларны башка дәүләт органнарыннан, жирле үзидарә органнарыннан һәм башка затлардан соратып ала;

3) карау нәтижәләре буенча каршылыклар тикшереп торылучы затның бозылган хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен торгызуга яисә яклауга юнәлдерелгән чаралар күрәләр;

4) каршы килүдә куелган сорауларның асылы буенча язма җавап жиберә.

Шул ук нигезләр буенча кабат жиберелгән каршылыклар муниципаль контроль органы тарафыннан каралмый.

3.7. Каршылыкны карау нәтижәләре буенча вәкаләтле орган түбәндәге карарларның берсен кабул итә:

1) игълан ителгән кисәтүне гамәлдән чыгару рәвешендә каршылыкны канәгатьләндерә;

2) каршылыкны канәгатьләндерүдән баш тарта.

Каршылыкны карау нәтижәләре турында дәлилле җавапны вәкаләтле орган каршылык белдергән контрольдә тотылучы затка карар кабул ителгән көннен иртәгесеннән дә соңга калмыйча язма рәвештә һәм аның теләге буенча электрон рәвештә жиберә.

3.8. Консультация контрольдә тотылучы затлар һәм аларның вәкилләре мөрәҗәгәтләре буенча башкарыла.

Консультация барышында Муниципаль урман контролен оештыруга һәм гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча аңлатмалар бирелә.

Консультацияләр түләү алмыйча башкарыла

Консультацияне муниципаль контроль органының вазыйфай затлары телефон аша, язма рәвештә, видеоконференцәлемтә аша, шәхсән кабул иткәндә йә профилактик чара, контроль чарасы барышында башкарырга мөмкин.

Консультация түбәндәге мәсьәләләр буенча башкарыла:

муниципаль Урман контроле кысаларында үтәлешен бәяләү гамәлгә ашырыла торган мәҗбүри таләпләр булган норматив хокукый актлар нигезләмәләрен аңлату;

муниципаль урман контролен гамәлгә ашыру тәртибен регламентлаучы норматив хокукый актлар нигезләмәләрен аңлату;

вәкаләтле органнар карарларына, муниципаль контроль органы вазыйфай затларының гамәлләренә (гамәл кылмавына) шикаять белдерү тәртибе.

Шәхсән мөрәҗәгәт иткәндә консультация бирү вакыты 10 минут тәшкил итә.

Контрольдә тотылучы затларга шәхси мөрәҗәгәт иткәндә консультация бирү аудио- һәм (яисә) видеоязма чаралары белән җиһазландырылган махсус биналарда башкарыла, аларны куллану турында контрольдә тотылучы затка консультация башланганчы хәбәр ителә.

Муниципаль урман контролен оештыруга һәм гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча консультация алырга теләүче контрольдә тотылучы затларга аны чират тәртибендә алу хокукы бирелә.

Контрольдә тотылучы затларның шәхси мөрәҗәгәтендә чиратта көтү вакыты 15 минуттан артмаска тиеш.

Консультацияләүне гамәлгә ашыручы вазыйфай зат контрольдә тотылучы зат яисә аның вәкиле ризалыгы белән куелган һәр мәсьәләнең асылы буенча телдән җавап

бирэ яисэ куелган мөсьөлө һәм әлеге органга мөрәжәгать итү тәртибе буенча карар кабул итүгә (аңлатмаларны гамәлгә ашыруга, мәғлүмат бирүгә) вәкаләтле орган турында телдән аңлатма бирә.

Язма рәвештә консультация биргәндә “Россия Федерациясе гражданның мөрәжәгатьләрен карау тәртибе турында” 2006 елның 2 маендагы 59-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән таләпләр үтәлә.

Консультацияләр үткәргәндә Россия Федерациясе законнары нигезендә файдалану мөмкинлеге чикләнгән мәғлүматның конфиденциальлеге, шулай ук 248-ФЗ номерлы законда каралган башка таләпләр саклана.

Консультация йомгаклары буенча контрольдә тотылучы затларга һәм аларның вәкилләренә язма рәвештә мәғлүмат бирелми, моңа югарыда күрсәтелгән язма рәвештә консультацияләү очрақлары керми.

Исәпкә алу консультацияләү вәкаләтле орган тарафыннан консультацияләрне исәпкә алу журналын алып бару юлы белән (кәгазьдә йә электрон рәвештә) югарыда күрсәтелгән мәғлүматны исәпкә алуны тәэмин итә торган рәвештә гамәлгә ашырыла.

3.9. Профилактик визит контрольдә тотылучы затның эшчәнлеген гамәлгә ашыру урыны буенча профилактик әңгәмә рәвешендә йә видео-конференц-элементә яисә "Инспектор"мобиль кушымтасы ярдәмендә үткәрелә. Профилактик визит барышында контрольдә тотылучы затка аның вәкаләтләре, шулай ук контроль объектына карата үткәрелә торган муниципаль контрольне оештыру һәм гамәлгә ашыру үзәнчәлекләре турында хәбәр ителә.

Профилактик визит 248-ФЗ номерлы законның 52 статьясында билгеләнгән тәртиптә һәм күләмдә үткәрелә.

Профилактик визит барышында контрольдә тотылучы зат үз эшчәнлегенә йә ул файдалана торган контроль объектларына карата куела торган мәжбүри таләпләр, аларның куркыныч критерийларына туры килүе, куркыныч категориясен киметүнең нигезләре һәм тәкъдим ителә торган ысуллары, шулай ук куркыныч категориясенә кертүдән чыгып, контрольдә тотылучы затка карата үткәрелә торган контроль чараларының төрләре, эчтәлегенә һәм интенсивлыгы турында хәбәр ителә.

Профилактик визит барышында контрольдә тотылучы затка әлеге Нигезләмәнен 22 пункттында, шулай ук 248-ФЗ номерлы законның 50 статьясында билгеләнгән тәртиптә консультацияләр бирелергә мөмкин.

Профилактик визит контрольдә тотылучы зат белән килешү буенча үткәрелә.

Мәжбүри профилактик визит түбәндөгегә карата үткәрелә:

- 1) зур куркыныч категориясенә кертелгән контроль объектлары;
- 2) урманнардан һәм (яисә) урман кишәрлекләреннән, урман кишәрлекләренән ошешләреннән файдалануга беренче тапкыр керешүче контрольдә тотылучы затлар.

Мәжбүри профилактик визит үткәрү турында контрольдә тотылучы затка, аны үткәрү датасына кадәр 5 эш көненнән дә соңга калмыйча, язма рәвештә кәгазь чыганакта почта аша йә электрон имза белән имзаланган электрон документ рәвешендә, Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә, 248-ФЗ номерлы Законның 21 статьясындагы 4 өлешендә билгеләнгән тәртиптә, муниципаль контроль органы тарафыннан хәбәр ителә.

Контрольдә тотылучы зат, 3 эш көненнән дә соңга калмыйча, кәгазьдәге язма

рәвештә почта аша йә электрон имза куелган электрон документ рәвешендә хәбәр итеп, мәжбүри профилактик визит уздырудан баш тартырга хокуклы.

Профилактик визит (мәжбүри профилактик визит) үткәрү срогы бер эш көненән артмаска тиеш.

Профилактик визит (мәжбүри профилактик визит) планлы тикшерү башланганчы, эмма планлы тикшерү башланганчы кимендә 20 эш көне алдан үткәрелгә мөмкин.

Профилактик визит (мәжбүри профилактик визит) вакытында контрольдә тотылуы затларга мәжбүри таләпләрне бозуларны бетерү турында күрсәтмәләр бирелми. Контрольдә тотылуы затның профилактик визит барышында алынган аңлатмалары тәкъдим итү характерында була.

4. Муниципаль урман контролен гамәлгә ашыру

4.1. Вәкаләтле органнар муниципаль урман контролен түбәндәгеләрне уздыру юлы белән тормышка ашыра:

- 1) профилактик чаралар;
- 2) тикшереп торылуы зат белән үзара хезмәттәшлек итеп үткәрелә торган контроль (күзәтчелек) чаралары;
- 3) контрольдә тотылуы зат белән үзара хезмәттәшлексез үткәрелә торган контроль (күзәтчелек) чаралары.

4.2. Контроль (күзәтчелек) чаралары планлы һәм планнан тыш формада уздырыла.

4.3. План рәвешендә уздырыла:

- 1) инспекция визиты;
- 2) рейд тикшерүе;
- 3) документлар буенча тикшерү;
- 4) урынга барып тикшерү.

4.4. Планнан тыш рәвештә үткәрелә:

- 1) инспекция визиты;
- 2) рейд тикшерүе;
- 3) урынга барып тикшерү;
- 4) мәжбүри таләпләрнең үтәлешен күзәтү (иминлек мониторингы);
- 5) урынга барып тикшерү.

4.5. Планлы контроль (күзәтчелек) чаралары Прокуратура органнары белән килештерелгән һәм контроль (күзәтчелек) чараларының бердәм реестрына кертелгән чираттагы календарь елга планлы контроль (күзәтчелек) чараларын уздыру планы нигезендә уздырыла.

4.6. Планлы контроль (күзәтчелек) чараларын үткәрү планына планлы контроль (күзәтчелек) чараларының түбәндәге төрләре кертелә:

- 1) Документлар буенча тикшерү;
- 2) урынга барып тикшерү;
- 3) инспекция визиты;
- 4) рейд тикшерүе.

4.7. Муниципаль урман контролен гамәлгә ашыру кысаларында контрольдә тотылуы зат белән үзара хезмәттәшлектә түбәндәге Контроль (күзәтчелек) чаралары

үткәрелә:

1) инспекция визиты, аның барышында түбәндәге Контроль (күзәтчелек) гамәлләр башкарылырга мөмкин: карау; сораштыру; инструменталь тикшерү; язма аңлатмалар алу.

Инспекция визиты 248-ФЗ номерлы законның 70 статьясында билгеләнгән тәртиптә һәм күләмдә үткәрелә;

2) рейд тикшерүе, аның барышында түбәндәге контроль (күзәтчелек) гамәлләр башкарылырга мөмкин: карау; тикшерү; сораштыру; инструменталь тикшерү; язма аңлатмалар алу; документларны таләп итү.

Рейд тикшерүе 248-ФЗ номерлы Законның 71 статьясында билгеләнгән тәртиптә һәм күләмдә үткәрелә;

3) документлар буенча тикшерү, аның барышында түбәндәге Контроль (күзәтчелек) гамәлләр башкарылырга мөмкин:

язма аңлатмалар алу;

документларны таләп итү.

Документар тикшерү 248-ФЗ номерлы законның 72 статьясында билгеләнгән тәртиптә һәм күләмдә үткәрелә;

4) урынга барып тикшерү, аның барышында түбәндәге Контроль (күзәтчелек) гамәлләр башкарылырга мөмкин:

карау;

тикшерү;

сораштыру;

сынау;

экспертиза;

пробалар (үрнәкләр) сайлау;

инструменталь тикшерү;

язма аңлатмалар алу;

документларны таләп итү.

4.8. Урынга барып тикшерү үткәрү тәртибе, күләме һәм вакыты конкрет контроль объектына карата урынга барып тикшерү үткәрү турындагы карарда 248-ФЗ номерлы законның 73 статьясында билгеләнгән тәртип, күләмнәр һәм сроклар чикләрендә билгеләнә.

Өлеге Нигезләмәнең 2.2 пункты нигезендә билгеләнгән закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян китерү куркынычы категорияләренә кертелгән контроль объектларына карата күчмә тикшерүләр үткәрүне чикләү каралмый.

Урынга барып тикшерүне уздыру вакыты ун эш көненнән артмаска тиеш. Бер кече эшқуарлык субъектына карата урынга барып тикшерү барышында үзара хезмәттәшлек итүнең гомуми срогы кече предприятие өчен илле сәгатьтән һәм микропредприятие өчен унбиш сәгатьтән артмаска тиеш, моңа тикшерү программасында күрсәтелгән вакыйга башлану нигез булган һәм микропредприятие өчен кырык сәгатьтән артык дәвам итә алмаган урынга барып тикшерүдән тыш.

Үз эшчәнлеген Россия Федерациясенең берничә субъекты территорияләрендә гамәлгә ашыручы Оешмага карата күчмә тикшерү үткәрү срогы һәр филиал, вәкиллек, оешманың аерымланган структур бүлекчәсе яисә житештерү объекты буенча аерым билгеләнә.

4.9. Пробалар (үрнәкләр) алу контроль (күзәтчелек) чарасын үткәрү барышында аны үткәрүче вазыйфай зат яисә контроль (күзәтчелек) чарасын үткәрүгә жәлеп ителгән эксперт (белгеч) тарафыннан турыдан-туры гамәлгә ашырыла.

4.10. Контроль чараларны башкарганда тикшереп торылучы зат яисә аның вәкиле булмаганда тикшерү үткәрү рәхсәт ителми.

Инструменталь тикшерү үткәргәндә (урман кишәрлеге мәйданын, кисү урыны мәйданын, урман янгынын, агач, агач эшләнмәләре күләмен, урман утыртмаларының механик яки табигый зарарлануы булу-булмавын, шул исәптән корткычлар, авырулар аркасында, һәм мондый зарарлану дәрәжәсен, зарарланган урман утыртуда, урманнарға китерелгән зыянның характерында һәм күләмендә) жиһазлар, дәүләт һәм башка мәгълүмат системалары, геодезия һәм картометрия үлчәүләрен тәмин итә торган программа чаралары файдаланыла.

Контрольдә тотыла торган зат булган индивидуаль эшкуар, граждaн муниципаль урман контроле органына контроль (күзәтчелек) чарасын үткәргәндә жиңеп булмый торган көч шартлары килеп чыгу сәбәпле катнашу мөмкин түгеллеге турында мәгълүмат тапшырган очракта, муниципаль урман контроле органы контроль чарасын үткәрүне индивидуаль эшкуарның әлеге мөрәжәгатенә сәбәп булган күрсәтелгән хәлләргә бетерү өчен кирәкле вакытка күчәрә.

4.11. Контрольдә тотылучы зат белән хезмәттәшлек итмичә түбәндәге контроль чаралар уздырыла:

1) мәжбүри таләпләрнең үтәлешен күзәтү.

Мәжбүри таләпләрнең үтәлешен күзәтү 248-ФЗ номерлы законның 74 статьясында билгеләнгән тәртиптә һәм күләмдә үткәрелә;

2) урынга барып тикшерү.

Урынга барып тикшерү 248-ФЗ номерлы законның 75 статьясында билгеләнгән тәртиптә һәм күләмдә үткәрелә.

4.12. Планнан тыш контроль чаралар уздыруны оештыру 248-ФЗ номерлы законның 66 статьясында каралган нигезләрдә һәм тәртиптә гамәлгә ашырыла.

4.13. Контроль органы контрольдә тотылучы затка урынга барып тикшерү уздыру турында тикшерү башланырга егерме дүрт сәгатътән дә соңга калмыйча урынга барып тикшерү уздыру турындагы карарның күчәрмәсен контрольдә тотылучы затка жибәрү юлы белән хәбәр итә.

Планнан тыш контроль (күзәтчелек) чаралары, үзара хезмәттәшлексез планнан тыш контроль (күзәтчелек) чараларыннан тыш, түбәндәге нигезләр буенча үткәрелә:

1) муниципаль контроль органында закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян китерү турында яисә зыян китерү куркынычы турында белешмәләр булу йә контроль объектының мәжбүри таләпләргә бозу куркынычы яисә контроль объектының мондый параметрлардан тайпылу куркынычы индикаторлары тарафыннан расланган параметрларга туры килүен ачыклау;

2) контрольдә тотылучы конкрет затларга карата контроль чаралар уздыру турында Россия Федерациясе Президенты йөкләмәсе, Россия Федерациясе Хөкүмәте йөкләмәсе;

3) прокуратура органнарына кергән материаллар һәм мөрәжәгатьләр буенча законнарның үтәлешенә, кеше һәм граждaн хокукларының һәм ирекләренә

үтөлешенә күзәтчелек кысаларында контроль чаралар үткәрү турында прокурор таләбе;

4) мәжбүри таләпләрне ачыкланган бозуны бетерү турында вәкаләтле орган карарын үтәү срогы тәмамлану - 248-ФЗ номерлы законның 95 статьясындагы 1 өлешендә билгеләнгән очрақларда;

5) контроль (күзәтчелек) чараларын уздыру планына кертелгән контроль (күзәтчелек) чараларны уздыру сроқлары яқынлашу.

Виды и содержание внеплановых контрольных (надзорных) мероприятий определяются в зависимости от основания проведения контрольного (надзорного) мероприятия.

4.14. Муниципаль контроль органының вазыйфаи затлары контроль яисә профилактика чараларын үз компетенцияләре чикләрендә уздырғанда аудио - һәм видеоязма чараларыннан, фотоаппаратлардан файдаланырга, дәүләт серенә һәм закон белән саклана торған башка сергә кертелгән объектлардан һәм документлардан гайре, аудиоязма, фото - һәм видео төшерергә хоқуқлы.

Контроль (күзәтчелек) чарасын уздыручы вазыйфаи зат аудиоязма, фотога һәм видеога төшерү турында контрольдә тотылучы затка яисә аның вәкиленә игълан итә.

Видеога төшерү башланғанда контроль чараны үткәрүче вазыйфаи зат теркәүнең кем тарафыннан башкарылуы, теркәүне үткәрү датасы һәм нинди контроль чараның үткәрелүе һәм контроль гамәленең башкарылуы турында игълан итә, катнашучы затлар, катнашучының Ф.И.Осын, эш урынын һәм вазыйфасын, статусын әйтеп, видеоязмага тәкъдим ителә.

Видеога төшергәндә контроль чара уздыручы вазыйфаи зат катнашучы затларның теркәлә торған гамәлләрен телдән аңлата, теркәлә торған объектларга, предметларга, вакыйгаларга исемнәр бирә һәм тасвирлай.

Видеоязма туктатып торған очрақта контроль чара үткәрүче вазыйфаи зат видеоязманың туктатып тору сәбәбен игълан итә. Видеоязма яңартылганнан соң аның яңартылуы турында игълан ителә, аның кайчан яңартылуы турында катнашучы затлардан видеоязма туктатылган вакытта булган хәлләргә карата каршылыклар, кисәтүләр булу-булмавы турында сораштырыла.

Видеоязманың эчтәлегә контроль гамәл актында чагылырга тиеш.

Видеоязманың матди саклагычы аның сакланышын тәэмин итә торған, шулай ук аны төргәкнең зарарлану билгеләреннән башка алмаштыру мөмкинлеген булдырмый торған ысул белән төреп куела һәм контроль (күзәтчелек) чарасы актына теркәлә.

Контрольдә тотыла торған затның яисә аның вәкиленең үтенечнамәсе буенча контроль (күзәтчелек) чарасын үткәргән зат мондый үтенечнамә кергән көннән алып 3 эш көне эчендә видеоязманың күчermәсен әзерли һәм матди саклагычта аны контрольдә тотыла торған затка яисә аның вәкиленә тапшыра.

4.15. Әгәр контроль (күзәтчелек) чаралары барышында фотога төшерү, аудио- һәм (яисә) видеоязма яисә дәлиләрне теркәүнең башка ысуллары башкарылса, бу хакта контроль (күзәтчелек) чарасы актында тамга куела. Бу очрақта фотога төшерү, аудио - һәм (яисә) видеоязма материаллары контроль (күзәтчелек) чарасы материалларына теркәп куела.

4.16. Контроль чара нәтижеләренә контрольдә тотылучы затның мәжбүри таләпләрне үтәвен бәяләү, мәжбүри таләпләрне бозуларны кисәтү һәм (яисә) аларны

бозуларны туктату өчен шартлар тудыру, бозылган хэлне торгызу, жаваплылыкка тарту турындагы мәсьәләне карау өчен вәкаләтле органнарغا яисә вазыйфаи затларга мәгълүмат жибәрү керә.

4.17. Контрольдә тотылуы зат белән үзара хезмәттәшлекне күздә тотта торган контроль чара уздыру тәмамлангач, контроль чара акты (алга таба - акт) төзелә.

Контроль чараны уздыру нәтижәләре буенча мәжбүри таләпләрне бозу ачыкланган очракта, актта нинди мәжбүри таләпнең бозылуы, нинди норматив хокукый акт һәм аның структур берәмлеге белән билгеләнүе күрсәтелергә тиеш. Ачыкланган хокук бозу контрольдә тотылуы зат белән үзара хезмәттәшлекне күздә тотта торган контроль чара уздыру тәмамланганчы бетерелгән очракта, актта аны бетерү факты күрсәтелә.

Мәжбүри таләпләрне бозуның дәлиле булган документлар, башка материаллар актка беркетелергә тиеш.

4.18. Прокуратура органнары белән килештерелгән контроль чарасы акты контроль (күзәтчелек) чараларының бердәм реестры ярдәмендә аны рәсмиләштергәннән соң ук прокуратура органнарына жибәрелә.

4.19. Контрольдә тотылуы зат яисә аның вәкиле актның эчтәлегә белән контроль чарасы уздырыла торган урында таныша йә акт 248-ФЗ номерлы Законның 21 статьясында билгеләнгән тәртиптә контрольдә тотылуы затка жибәрелә.

4.20. Контрольдә тотылуы зат актны әлегә акт эзерләнгән ысул белән имзалий. Контрольдә тотылуы зат яисә аның вәкиле актны имзалаудан баш тарткан яисә мөмкин булмаган очракта контроль (күзәтчелек) чарасын уздыру йомгаклары буенча актта тиешле тамга ясала.

4.21. Контроль чараны үткәргәндә контрольдә тотылуы зат тарафыннан мәжбүри таләпләрне бозулар ачыкланган очракта, вәкаләтле орган, Россия Федерациясе законнарында каралган вәкаләтләр чикләрендә, хокуклы:

1) контроль чара акты рәсмиләштерелгәннән соң тикшереп торучы затка мәжбүри таләпләрне ачыкланган бозуларны бетерү турында, аларны бетерүнең акыллы срокларын күрсәтеп, күрсәтмә бирергә;

2) урманнардан файдалану, саклау, яклау һәм яңадан торгызу эшчәнлеген тыю турындагы таләп белән судка мөрәжәгать итүгә кадәр закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян китермәү яисә аны китерүне туктату буенча Россия Федерациясе законнарында каралган чараларны кичекмәстән кабул итәргә;

3) контроль (күзәтчелек) чарасы барышында жинаять яисә административ хокук бозу билгеләре ачыкланганда тиешле мәгълүматны үз компетенциясе нигезендә дәүләт органына жибәрергә;

4) ачыкланган мәжбүри таләпләрне бозуларны бетерүне тикшереп тору, мәжбүри таләпләрне бозуларны кисәтү, закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян китерү ихтималын булдырмау чараларын күрергә, күрсәтмә үтәлмәгәндә билгеләнгән срокларда күрсәтмәне мәжбүри үтәү турындагы таләп белән судка мөрәжәгать иткәнчегә кадәр аның үтәлешен тәмин итү чараларын күрергә, әгәр мондый чара законнарда каралган булса;

5) әлегә Нигезләмәдә каралган закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян китерү куркынычларын профилактикалауга юнәлдерелгән мәжбүри таләпләрне үтәү буенча тәкъдимнәр бирү, башка чаралар үткөрү турындагы мәсьәләне карарга.

5. Вәкаләтле орган карарларына, вәкаләтле орган вазыйфай затларының гамәлләренә (гамәл кылмавына) шикаять белдерү

5.1. Вәкаләтле орган карарларына, аның муниципаль урман контролен гамәлгә ашыручы вазыйфай затларының гамәлләренә (гамәл кылмавына) карата 248-ФЗ номерлы законның 9 бүлегендә билгеләнгән тәртиптә шикаять белдерелергә мөмкин.

5.2. Вәкаләтле орган карарларына, аның вазыйфай затларының гамәлләренә (гамәл кылмавына) судка кадәр шикаять бирелгәннән соң гына шикаять белдерелергә мөмкин, моңа эшқуарлык эшчәнлеген гамәлгә ашырмаган гражданның карарларына, гамәлләренә (гамәл кылмавына) судка шикаять белдергән очрақлар керми.

5.3. Муниципаль жир контроле кысаларында хокуклары һәм законлы мәнфәгатләре турыдан-туры бозылган контрольдә тотылучы затлар судка кадәр шикаять бирергә хокуклы:

а) контроль чаралар үткәрү турында карарлар;

б) контроль чаралар актлары;

в) контроль чаралар кысаларында вәкаләтле орган вазыйфай затларының гамәлләре (гамәл кылмавы) .

5.4. Шикаять контрольдә тотылучы зат тарафыннан вәкаләтле органга бердәм дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр порталыннан файдаланып электрон рәвештә бирелә.

Гражданның шикаять биргәндә, ул гади электрон имза яки көчәйтелгән квалификацияле электрон имза белән имзаланырга тиеш.

Оешма шикаять биргәндә, ул көчәйтелгән квалификацияле электрон имза белән имзаланырга тиеш.

Дәүләт серен яисә закон белән саклана торган бүтән серне тәшкит итүче белешмәләр һәм документлар булган шикаять тикшереп торылучы зат тарафыннан дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең бердәм порталыннан файдаланмыйча, дәүләт сере яисә закон белән саклана торган бүтән сере турындагы Россия Федерациясе законнары таләпләрен үтәгән килеш кәгазьдә бирелә.

5.5. Вәкаләтле орган карарына, аның вазыйфай затларының гамәленә (гамәл кылмавына) шикаять вәкаләтле орган житәкчесе тарафыннан карала.

Вәкаләтле орган житәкчесенең гамәлләренә (гамәл кылмавына) карата шикаять Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы башлыгы тарафыннан карала.

5.6. Вәкаләтле орган карарына, аның вазыйфай затларының гамәлләренә (гамәл кылмавына) карата шикаять контрольдә тотылучы зат үз хокукларының бозылуы турында белгән яисә белергә тиеш булган көннән алып утыз календарь көн эчендә бирелергә мөмкин.

Шикаять бирү срогын нигезле сәбәпләр аркасында калдырган очракта, шикаять бирүче затның үтенече буенча бу срок вәкаләтле орган тарафыннан кире кайтарылырга мөмкин.

Шикаять биргән зат шикаять буенча карар кабул иткәнче аны кире алырга мөмкин. Шуңа ук вакытта шикаятьне шуңа ук нигезләр буенча кабат жибәрү рөхсәт ителми.

Шикаятьгә вәкаләтле органның шикаять белдерелә торган карарын үтәүне туктатып торышындагы үтенечнамә булырга мөмкин.

5.7. Вәкаләтле орган шикаятъ теркәлгән көннән алып ике эш көненнән дә соңга калмыйча карар кабул итә:

1) вәкаләтле органның шикаятъ белдерелә торган карарын үтәүне туктатып тору турында;

2) вәкаләтле органның шикаятъ белдерелә торган карарын үтәүне туктатып торудан баш тарту турында;

Шикаятъ белдерелә торган карарның үтәлешен туктатып тору турындагы үтенечнамә буенча карар турындагы мәгълүмат шикаятъ биргән затка карар кабул ителгән вакыттан алып бер эш көне эчендә жибәрелә.

5.8. Шикаятътә булырга тиеш:

1) карарына һәм (яисә) гамәлләренә (гамәл кылмавына) шикаятъ белдерелә торган контроль органның исеме, вазыйфаи затның фамилиясе, исеме, атасының исеме (булганда);

2) гражданның фамилиясе, исеме, атасының исеме (булган очракта), яшәү урыны (эшчәнлек башкарган урыны) турында белешмәләр, йә мөрәжәгать итүче оешманың исеме, әлеге оешманың урнашкан урыны турында белешмәләр, йә ышанычнамә реквизитлары һәм ышанычнамә буенча шикаятъ бирүче затның фамилиясе, исеме, атасының исеме (булган очракта), шикаятъне карау вакытына үзара хезмәттәшлекне гамәлгә ашыруның теләгән ысулы һәм ышанычнамә буенча карар алуның теләгән ысулы;

3) вәкаләтле органның шикаятъ белдерелә торган карары һәм (яисә) аның вазыйфаи затының гамәле (гамәл кылмавы) турында шикаятъ биргән тикшереп торылучы затның хокукларын бозуга китергән яисә китерергә мөмкин булган белешмәләр

4) мөрәжәгать итүче вәкаләтле орган карары һәм (яисә) вазыйфаи затның гамәле (гамәл кылмавы) белән килешми торган нигезләр һәм дәлилләр. Мөрәжәгать итүче үзенең дәлилләрен раслый торган документлар (булган очракта) йә аларның күчермәләре тапшырылырга мөмкин;

5) шикаятъ биргән затның таләпләре;

6) контроль (күзәтчелек) чараларының бердәм реестрында контроль чараның исәп номеры, әгәр Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан башкасы билгеләнмәгән булса, аңа карата шикаятъ бирелә торган

Шикаятътә цензурасыз яисә кимсетүле сүзләр, контроль органы вазыйфаи затларының яисә аларның гаилә әгъзаларының гомеренә, сәламәтлегенә һәм мөлкәтенә янаулар булырга тиеш түгел.

“Бердәм идентификация һәм аутентификация системасы” федераль дәүләт мәгълүмат системасы ярдәмендә аңа тиешле хокук бирелгән очракта, шикаятъне контрольдә тотылучы затның Тулы вәкаләтле вәкиле бирергә мөмкин.

Шикаятъкә Россия Федерациясе Президенты каршындагы эшкуарлар хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкиленең, аның жәмәгать вәкиленең, Татарстан Республикасы Рәисе каршындагы эшкуарлар хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкиленең шикаятъ предметына караган позициясе кушымта итеп бирелергә мөмкин.

Россия Федерациясе Президенты каршындагы эшкуарлар хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкил, аның жәмәгать вәкиле, Татарстан Республикасы Рәисе каршындагы эшкуарлар хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкил позициясенә

жавап шикаять буенча карар кабул ителгән вакыттан алып бер эш көне эчендә Контроль орган тарафыннан шикаять биргән затка жибәрелә.

5.9. Вәкаләтле орган житәкчесе (житәкче урынбасары) (алга таба - шикаятьне карауга вәкаләтле вазыйфай зат) шикаятьне караудан баш тарту турында карарны шикаять алынган вакыттан алып биш эш көне эчендә кабул итә, эгәр:

1) шикаять элге бүлекнең 5.6 өлешендә күрсәтелгән шикаять бирү срогы тәмамланганнан соң бирелгән һәм аны торгызу яисә шикаять бирүнең калдырылган срогын торгызу турындагы үтенечнамәдә юк;

2) шикаять бирүгә үткәрелгән срокны торгызу турындагы үтенечнамәне канәгатьләндерүдән баш тартылган;

3) шикаять буенча карар кабул ителгәнче аны биргән контрольдәге заттан шикаятьне кире алу турында гариза килде;

4) шикаятьтә куелган мәсьәләләр буенча суд карары бар;

5) элегрәк вәкаләтле органга шул ук контрольдә тотылучы заттан шул ук нигезләр буенча башка шикаять бирелгән булган;

6) шикаятьтә контроль органы вазыйфай затларының, шулай ук аларның гаилә әгъзаларының гомеренә, сәламәтлегенә һәм мөлкәтенә янаулар, цензурасыз йә мыскыллаучы сүзләр була;

7) элек шушы тикшереп торылучы затның шикаять белән кабат мөрәжәгать итү мөмкинлеген юкка чыгара торган шул ук предмет буенча шикаятьне караудан баш тартылган һәм яңа дәлилләр яисә шартлар китерелми;

8) шикаять тиешле булмаган вәкаләтле органга бирелгән;

9) Россия Федерациясе законнарында контроль орган карарларына шикаять бирүнең суд тәртибе генә каралган.

Шикаятьне элге бүлекнең 5.3-5.8 өлешләрендә күрсәтелгән нигезләр буенча караудан баш тарту судка кадәрге шикаять нәтижәсе түгел һәм вәкаләтле орган карарларына, аның вазыйфай затларының гамәлләренә (гамәл кылмавына) судка шикаять бирү өчен нигез була алмый.

5.10. Вәкаләтле органның шикаятьне карарга вәкаләтле вазыйфай заты шикаятьне караганда контроль (күзәтчелек) эшчәнлегенә судка кадәр шикаять бирүнең ярдәмче системасыннан файдалана, моңа шикаятьне карау дәүләт серен яисә закон белән саклана торган башка серне тәшкил итүче белешмәләр һәм документлар белән бәйлә очраklar керми.

Вәкаләтле орган контроль (күзәтчелек) эшчәнлегенә судка кадәр шикаять бирү подсистемасына шикаятьне карау барышы турында белешмәләр тапшыруны тәмин итә.

Дәүләт серен яисә закон белән саклана торган башка серне тәшкил итүче белешмәләр һәм документлар булган шикаятьне вәкаләтле орган житәкчесе контроль (күзәтчелек) эшчәнлегенә судка кадәр шикаять бирүнең ярдәмче системасыннан файдаланмыйча, дәүләт яисә закон белән саклана торган башка сер турындагы Россия Федерациясе законнары таләпләрен үтәгән килеш карый.

5.11. Шикаять вәкаләтле орган тарафыннан аны теркәгән көннән алып егерме эш көне эчендә каралырга тиеш.

Аерым очраklarда күрсәтелгән срок күрсәтелгән орган тарафыннан озайтылырга мөмкин, ләкин ул егерме эш көненнән дә артмаска тиеш.

5.12. Вәкаләтле орган шикаять биргән тикшереп торылучы заттан шикаять предметына кагылышлы өстәмә мәгълүмат һәм документлар соратып алырга хокуклы.

Тикшереп торылучы зат күрсәтелгән мәгълүматны һәм документларны сорау жибәрелгән вакыттан алып биш эш көне эчендә тапшырырга хокуклы.

Шикаятьне карау срогы, шикаять предметына кагылышлы өстәмә мәгълүмат һәм документлар бирү турындагы гарызнамә жибәрелгән мизгелдән вәкаләтле орган аларны алган мизгелгә кадәр, әмма гарызнамә жибәрелгән мизгелдән биш эш көннәннән дә артыграк булмаган вакытка туктатып торыла.

Тикшереп торылучы заттан шикаять предметына кагылышлы өстәмә мәгълүмат һәм документлар алынмау шикаятьне караудан баш тарту өчен нигез булып тормый.

Шикаять биргән контрольдә тотылучы заттан дәүләт органны, жирле үзидарә органны йә алар карамагындагы оешмалар карамагындагы мәгълүматны һәм документларны соратып алу рөхсәт ителми.

Шикаять биргән зат, шикаять буенча йомгаклау карары кабул ителгәнче, шикаять предметына кагылышлы өстәмә материалларны үз каравы буенча тапшырырга хокуклы.

5.13. Кабул ителгән карарның һәм (яисә) башкарылган гамәлнең (гамәл кылмауның) законлылыгын һәм нигезләгән исбатлау бурычы вазыйфай затның карарына һәм (яисә) гамәленә (гамәл кылмавына) шикаять белдерелә торган вәкаләтле органга йөкләнә.

5.14. Шикаятьне карау йомгаклары буенча вәкаләтле орган түбәндәге карарларның берсен кабул итә:

- 1) шикаятьне канәгатьләндермичә калдыра;
- 2) вәкаләтле орган карарын тулысынча яисә өлешчә юкка чыгара;
- 3) вәкаләтле орган карарын тулысынча юкка чыгара һәм яңа карар кабул итә;
- 4) вәкаләтле орган вазыйфай затларының гамәлләрен (гамәл кылмавын) законсыз дип таний һәм асылы буенча, шул исәптән кирәк булганда билгеле бер гамәлләргә башкару турында карар чыгара.

5.15. Вәкаләтле органның кабул ителгән карарны нигезләүне, аны үтәү срогын һәм тәртибен үз эченә алган карары тикшереп торылучы затның бердәм дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр порталында һәм (яисә) Татарстан Республикасы дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр Порталында аны кабул иткән көннән бер эш көннәннән дә соңга калмыйча шәхси кабинетында урнаштырыла.

Вәкаләтле орган карары дәүләт серен яисә закон белән саклана торган башка серне тәшкит итүче бөлешмәләр һәм документлар булган шикаятьне карау йомгаклары буенча контрольдә тотылучы затка, дәүләт сере яисә закон белән саклана торган башка сер турындагы Россия Федерациясе законнары таләпләрен үтәп, аны кабул иткән көннән алып бер эш көне эчендә кәгазьдә жибәрелә."

6. Муниципаль контроль органы эшчәнлегенә нәтижәләгән бәяләү

6.1. Вәкаләтле орган эшчәнлегенә нәтижәләгән бәяләү муниципаль урман контроленә нәтижәләгән һәм нәтижәләгән күрсәткечләре системасы нигезендә гамәлгә ашырыла, аңа түбәндәгеләр керә:

- 1) муниципаль урман контроленә төп күрсәткечләре;

2) муниципаль урман контроленең индикатив күрсәткечләре.

6.2. Муниципаль урман контроленең төп күрсәткечләре һәм аларның максатчан күрсәткечләре, муниципаль урман контроленең индикатив күрсәткечләре Татарстан Республикасының Арча район Советы карары белән раслана.

6.3. Вәкаләтле орган ел саен, 248-ФЗ номерлы законда билгеләнгән таләпләрне исәпкә алып, муниципаль урман контроле турында доклад әзерли.

6.4. Докладны әзерләүне оештыру вәкаләтле органның вазыйфай затларына йөкләнә.

Муниципаль урман контроленең төп күрсәткечләре һәм аларның максатчан мәгънәләр, индикатив күрсәткечләре

1. Арча муниципаль районында муниципаль урман контроле өлкәсендә төп күрсәткечләр һәм аларның максатчан мәгънәләр:

Төп күрсәткечләр	максатчан күрсәткечләр (%)
Закон белән саклана торган кыйммәтләрнең аларга зыян китерүне минимальләштерүдә чагыла торган куркынычсызлык дәрәжәсен чагылдыра торган нәтижәлелек күрсәткечләре:	0
Житештерү һәм куллану калдыкларын урнаштырганда эйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге таләпләрне үтәмәү;	0
- Законсыз кисү, урман утыртмаларын зарарлау яисә урманнардан үз белдеген белән агачлар, куаклар казу;	0
- Ут яисә югары куркынычның башка чыганакалары белән саксыз эш итү нәтижәсендә урман утыртмаларын һәм башка утыртмаларны юк итү яисә зарарлау	

2. Татарстан Республикасының Арча муниципаль районында муниципаль урман контроле өлкәсендә индикатив күрсәткечләр:

- 1) хисап чорында уздырылган планлы контроль (күзәтчелек) чаралары саны;
- 2) хисап чорында уздырылган планнан тыш контроль (күзәтчелек) чаралар саны;
- 3) контроль объектының хисап чорында мәжбүри таләпләрне бозу куркынычы яисә контроль объектының мондый параметрлардан тайпылу куркынычы индикаторлары тарафыннан расланган параметрларга туры килүен ачыклау нигезендә хисап чорында уздырылган планнан тыш контроль (күзәтчелек) чаралары саны;
- 4) хисап чорында уздырылган үзара хезмәттәшлек белән контроль (күзәтчелек) чараларының гомуми саны;
- 5) хисап чорында КНМның һәр төре буенча үзара хезмәттәшлек итә торган контроль (күзәтчелек) чаралары саны;
- 6) хисап чорында дистанцион хезмәттәшлек чараларыннан файдаланып уздырылган контроль (күзәтчелек) чаралары саны;
- 7) хисап чорында уздырылган мәжбүри профилактик визитлар саны;
- 8) хисап чорында игълан ителгән мәжбүри таләпләрне бозуның ярамавы турында кисәтүләр саны;
- 9) нәтижәләре буенча мәжбүри таләпләрне бозулар ачыкланган контроль

(күзөтчөлөк) чараларының хисап чорында саны;

10) хисап чорында йомгаклары буенча административ хокук бозулар турында эшләр кузгатылган контроль (күзөтчөлөк) чаралар саны;

11) контроль (күзөтчөлөк) чаралары нәтижәләре буенча хисап чорына салынган административ штрафлар суммасы;

12) контроль (күзөтчөлөк) чараларын уздыруны килештерү турында прокуратура органнарына жибәрелгән гаризалар саны, хисап чорында;

13) прокуратура органнары тарафыннан килештерүдән баш тарткан контроль (күзөтчөлөк) чараларын уздыруны килештерү турында прокуратура органнарына жибәрелгән гаризалар саны хисап чорында;

14) хисап чоры ахырына исәпкә алынган контроль объектларының гомуми саны;

15) хисап чоры ахырына хәвеф-хәтәр категорияләренә кертелгән һәр куркыныч категориясә буенча исәпкә алынган контроль объектлары саны;

16) хисап чоры ахырына тикшереп торылучы исәпкә алынган затлар саны;

17) хисап чорында контроль (күзөтчөлөк) чаралары уздырылган тикшереп торылучы исәпкә алынган затлар саны;

18) хисап чорында судка кадәр тәртиптә тикшереп торылучы затлар тарафыннан бирелгән шикаятьләренә гомуми саны;

19) хисап чорында контроль (күзөтчөлөк) органы тарафыннан карау срогы бозылган шикаятьләр саны;

20) контроль (күзөтчөлөк) органы карарын тулысынча яисә өлөшчә юкка чыгару турында йә контроль (күзөтчөлөк) органнары вазыйфаи затларының гамәлләрен (гамәл кылмауларын) гамәлгә яраксыз дип тану турында карар кабул ителгән судка кадәр тәртиптә тикшереп торылучы затлар тарафыннан бирелгән шикаятьләр саны;

21) контроль (күзөтчөлөк) органнары вазыйфаи затларының хисап чорында суд тәртибендә жибәрелгән карарларына, гамәлләренә (гамәл кылмавына) дөгъва белдерү турында дөгъва гаризалары саны

22) контроль (күзөтчөлөк) органнары вазыйфаи затларының белдерелгән таләпләрне канәгатләндерү турында карар кабул ителгән суд тәртибендә жибәрелгән карарларына, гамәлләренә (гамәл кылмавына) дөгъва белдерү турында хисап чорында дөгъва белдерүләр саны;

23) хисап чорында дәүләт контролен (күзөтчөлөгән) оештыруга һәм гамәлгә ашыруга карата таләпләрне тупас бозып уздырылган контроль (күзөтчөлөк) чаралары саны һәм нәтижәләр гамәлгә яраксыз дип танылган һәм (яисә) юкка чыгарылган.

**Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы чикләрендә урман
контроле өлкәсендә мәжбүри таләпләрне бозу куркынычы индикаторлары
исемлеге**

1. Урман торгызу эшләрен гамәлгә ашыручы тикшереп торылучы затның утырту (чөчү) урыннарының сакланып калган үсемлекләр белән чагыштырмасының календарь елындагы Татарстан Республикасы территориясендә күрсәтелгән күрсәткечнен шул ук чордагы уртача күрсәткече белән чагыштырганда биш процентка һәм аннан да күбрәккә кимүе.

2. Урман үрчетү эшләрен гамәлгә ашыручы тикшереп торучы затның утыртылган яисә чөчелгән үсемлекләр саныннан (чөчү урыннары саныннан) терә үсемлекләр яисә үсентеләр нисбәтенең календарь елына Татарстан Республикасы территориясендә күрсәтелгән күрсәткечнен шул ук чордагы уртача күрсәткече белән чагыштырганда биш һәм аннан да күбрәк процентка кимүе.

3. Агачны һәм аның белән эшләнмәләрне исәпкә алуның бердәм дәүләт автоматлаштырылган мәгълүмат системасы (2023 елдан - урман комплексының федераль дәүләт мәгълүмат системасы белешмәләре буенча) белешмәләре буенча эзерләнгән һәм сатып алынган агач күләменең тиешенчә артуы турында мәгълүмат булмаганда, агачны кабул итү, ташу, эшкәртү һәм саклау, үзагачны исәпкә алу һәм аның белән алыш-бирешләр өлкәсендә ел дәвамында башкарыла торган операцияләр күләмен (куб.м) өч тапкыр һәм аннан да күбрәк арттыру алдагы календарь елның шул ук чоры белән чагыштырганда.

4. Соңгы өч календарь елда сатылган агач күләме (куб. м) соңгы өч календарь елда эзерләнгән һәм сатып алынган агачның суммар күләменнән (куб. м) артып китә.